

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 25. února 2025 ve věci č. 45430/19 – *Toth a Crişan proti Rumunsku*

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně shledal neporušení práva stěžovatelů – policistů na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy, když vnitrostátní soudy nastolily spravedlivou rovnováhu v civilním řízení proti autorce příspěvku na sociální síti, v němž kritizovala chování stěžovatelů při řešení přestupku, připojila jejich fotografii a v odpovědi na komentář jednoho i jmenovala. Některé komentáře dalších osob byly navíc urážlivé vůči stěžovatelům.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelé jsou policisté. V roce 2016 měli spor se dvěma osobami při uložení pokuty za přestupek jednak za nesprávné odložení domovního odpadu, jednak za chování vůči stěžovatelům. Vnitrostátní soudy ale k žalobě jedné z osob, směřující proti uložení pokuty, shledaly, že stěžovatele neurážela. Následně tato osoba umístila prostřednictvím svého facebookového účtu příspěvek do veřejné skupiny spolu s fotografií stěžovatelů, ve kterém uvedla, že ji stěžovatelé slovně napadali a strkali do ní a že mají málo důstojnosti a respektu vůči lidem. Některé navazující komentáře od dalších osob urážely stěžovatele, jiné se jich zastávaly. V jedné odpovědi autorka příspěvku jmenovala jednoho stěžovatele, odmítla ale, že by usilovala o jejich očernění. Stěžovatelé se marně u vnitrostátních soudů domáhali v občanskoprávním řízení po autorce příspěvku zadostiučinění za nemajetkovou újmu a omluvy. Autorka příspěvku neúspěšně usilovala o potrestání stěžovatelů v trestním nebo disciplinárním řízení.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali, že zamítnutím žaloby proti autorce příspěvku došlo k porušení jejich práva na respektování soukromého života a dobré pověsti.

Soud odkázal na obecné zásady stran posuzování, zda vnitrostátní soudy nastolily spravedlivou rovnováhu mezi právem na ochranu soukromého života a svobodou projevu. Hlavní kritéria pro vyvažování jsou zde: přispění do debaty ve veřejném zájmu; známost a předchozí chování dotčené osoby; předmět sdělení; obsah, forma a důsledky uveřejnění a okolnosti pořízení fotografie (*Hájovský proti Slovensku*, č. 7796/16, rozsudek ze dne 1. července 2021, § 30). U šíření online informací a komentářů lze uvažovat i o dalších kritériích: postavení údajného „pachatele“; jeho odpovědnost za komentáře třetích osob; kroky, které v souvislosti s komentáři podnikl; možnost činit odpovědnými autory komentářů (*Sanchez proti Francii*, č. 45581/15, rozsudek velkého senátu ze dne 15. května 2023, § 179–180, § 190 a § 202). V dané věci autorka příspěvku bez souhlasu stěžovatelů uveřejnila jejich fotku, jméno jednoho z nich a údajně i nepravdivé informace k incidentu. To vyvolalo urážlivé komentáře dalších osob. Soud proto zkoumal, zda vnitrostátní soudy nastolily podle daných kritérií spravedlivou rovnováhu mezi soupeřícími právy stěžovatelů a autorky.

1. Přispění do debaty ve veřejném zájmu

Soud připomněl, že ustanovení čl. 10 odst. 2 Úmluvy dává státům jen malý prostor pro omezení debat o věcech veřejného zájmu. Podle vnitrostátních soudů autorka upozornila facebookovou skupinu na svůj postoj k údajnému hrubému chování stěžovatelů jako policistů. Ti se podíleli na veřejné činnosti a jejich povolání v sobě nese důvěru veřejnosti. Ta tedy měla právo na informace o možném zneužívajícím chování. Nadto použití síly představiteli státu, zejména obvinění ze surovosti či pochybení policie, je z podstaty záležitostí významného veřejného zájmu (*Bild GmbH & Co. KG proti Německu*, č. 9602/18, rozsudek ze dne 31. října 2023, § 32–34). Soud souhlasil, že se příspěvek týkal

věci veřejného zájmu a mohl přispět k debatě o morální a profesní integritě policistů a řádném fungování veřejných služeb.

2. Známost dotčené osoby a její předchozí chování

Soud podotkl, že s veřejnými činiteli nelze při kritice jejich jednání vždy zacházet jako s politiky či veřejně známými osobami (tamtéž, § 33). Mají-li veřejní zaměstnanci plnit své úkoly, musí požívat důvěry veřejnosti a může být nezbytné chránit je při výkonu povinností před hanlivými útoky nebo nepodloženými obviněními (*Stancu a ostatní proti Rumunsku*, č. 22953/16, rozsudek ze dne 18. října 2022, § 115). I tak na ně mohou dopadat širší meze přijatelné kritiky než na běžné osoby, včetně určité míry neslušnosti, zejména u emotivní reakce na to, co je vnímáno jako protiprávní jednání (*Savva Terentyev proti Rusku*, č. 10692/09, rozsudek ze dne 28. srpna 2018, § 75). Jde-li o řadové policisty, Soud dříve uvedl, že je nelze bez dalšího považovat za veřejné osoby ve stejném smyslu jako politiky nebo jiné známé osoby, které jednáním či postavením vstoupily do veřejného prostoru, plní-li policisté povinnosti, aniž by usilovali o pozornost veřejnosti (*Bild GmbH & Co. KG proti Německu*, cit. výše, § 32).

Přesto vnitrostátní soudy shledaly, že meze přijatelné kritiky stěžovatelů byly širší jen kvůli jejich postavení. Podtrhly jejich profesi a zapojení do veřejných služeb. Kritérium známosti a chování nemělo vliv na závěr, že stěžovatelé jsou veřejnými osobami, ani na výsledek vyvažování práv. Podle Soudu ale stěžovatelé neusilovali o pozornost před zveřejněním příspěvku a ani poté. Z ničeho ani nevyplývalo, že by u nich veřejná pozornost přesáhla míru, kterou lze rozumně očekávat u činnosti řadového policisty plnění povinností. Stěžovatele tak nelze bez dalšího považovat za veřejně známé osoby, resp. za osoby dobře známé v jejich profesní oblasti (*Stroea proti Rumunsku*, č. 76969/11, rozhodnutí výboru ze dne 22. října 2019, § 32). Na druhou stranu k míře přijatelné kritiky Soud uvedl, že stěžovatelé uznali, že jsou veřejnými činiteli. Nebyli sice vysoce postavenými úředníky, resp. se neucházeli o pozice zvláštního veřejného zájmu v rámci policejního sboru a ani je nezastávali, ale nepopřeli, že jednali v rámci veřejné funkce. Uzavřel proto, že stěžovatelé patřili do skupiny osob, které se nemohly domáhat ochrany práva na respektování soukromého života jako běžné osoby, ale podléhali širším mezím přijatelné kritiky (*Stancu a ostatní proti Rumunsku*, cit. výše, § 127–29).

3. Okolnosti pořízení fotografie

Podle Soudu nebylo sporu, že stěžovatelé nesouhlasili s uveřejněním jejich fotky a jména a že autorka nezakryla jejich obličej. Zveřejnění fotky je přitom podstatnějším zásahem do práva na respektování soukromého života než sdělení jména (*Vučina proti Chorvatsku*, č. 58955/13, rozhodnutí ze dne 24. září 2019, § 46). Byť z článku 8 Úmluvy nevyplývá povinnost zabránit rozpoznání policistů, někdy může zájem konkrétního policisty na ochraně jeho soukromého života převážet, např. může-li být na záznamu rozpoznán a zobrazen při absenci informací o jeho nevhodném chování může mít nepříznivý vliv na jeho soukromý či rodinný život (*Bild GmbH & Co. KG proti Německu*, cit. výše, § 35). Podle vnitrostátních soudů se zveřejnění fotky a jména nemohlo dotknout stěžovatelů, když byli veřejnými osobami a fotka je nezobrazovala nedůstojným způsobem. Soud sice výše nesouhlasil s tím, že lze stěžovatele považovat za takové osoby, ale za okolností jejich případu přitakal, že nemohli mít stejné očekávání soukromí jako běžná osoba.

Vyšel z toho, že k pořízení fotky došlo na veřejném místě při pokutování autorky příspěvku. Ta zavolala na tísňovou linku, načež přijela další hlídka, což přitáhlo pozornost veřejnosti. Na fotce byli stěžovatelé zachyceni v uniformách při plnění povinností. Podle vnitrostátních soudů fotka ani jméno druhého stěžovatele nebyly získány tajně, za použití nezákonných prostředků, lstí nebo zneužitím zranitelného postavení (*Egeland a Hanseid proti Norsku*, č. 34438/04, rozsudek ze dne 16. dubna 2009, § 61). Stěžovatelé mohli vnímat, že jsou ve veřejném prostoru a kvůli jejich postavení a údajnému chování nemohli vyloučit fotografování. Nadto je fotka neukazuje v nepříznivém světle, resp. je nezobrazuje tak, aby u čtenáře oslabila jejich postavení či podala zkreslený obraz. Byla pořízena k podpoře vzkazu, který řešil věc veřejného zájmu; dokládala pravdivost některých tvrzení (*Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, č. 40454/07, rozsudek velkého senátu ze dne 10. listopadu 2015, § 135). Z těchto

důvodů ani sdělení jména druhého stěžovatele bez negativních konotací či zkreslení nelze považovat za závažný zásah do jeho práv podle článku 8 Úmluvy.

V rámci samotného vyvažování vnitrostátní soudy nepřikládaly váhu tomu, že autorka zveřejnila fotku stěžovatelů a jméno druhého z nich, aniž by zakryla tváře nebo získala jejich souhlas. I když Soud v minulosti uvedl, že taková opatření mohou být relevantní při vyvažování konkurujících si práv, v případech, jako je tento, tyto faktory tvoří pouze část souhrnu kritérií, která lze zohlednit, včetně obsahu příspěvku a důsledků pro dotčenou osobu (*Bild GmbH & Co. KG proti Německu*, cit. výše, § 35).

4. Obsah, forma a důsledky zveřejnění příspěvku

Soud shledal, že se příspěvek týkal profesní činnosti a chování stěžovatelů ve veřejném prostředí (*Sabou a Pircalab proti Rumunsku*, č. 46572/99, rozsudek ze dne 28. září 2004, § 39). Neobsahoval urážlivý či ponižující obsah. Autorka vyjádřila nespokojenost s chováním stěžovatelů a názor na událost, které se zúčastnila. Příspěvek měl dostatečný skutkový základ. Nebylo ani doloženo, že by zveřejnění fotky a jména mělo pro stěžovatele negativní důsledky. Nadto podle vnitrostátních soudů autorka neodpovídala za urážlivé komentáře dalších osob, nemohla jim zakázat psaní komentářů či je odstranit.

Podle Soudu obsah příspěvku nesděloval nic jiného než kritické dojmy autorky ohledně profesní činnosti stěžovatelů. Neobsahoval urážky, znevažující či nepodložená tvrzení bez ohledu na to, zda lze vzkaz považovat za hodnotový soud či skutkové tvrzení. Byť vytýkala protiprávní jednání stěžovatelů a mohla očekávat reakci veřejnosti (*Sanchez proti Francii*, cit. výše, § 193), nevyplývá, že by tím chtěla jen bezdůvodně vzbudit emoce veřejnosti a vykreslit je negativně. Ostatně si na ně i stěžovala. Zároveň druhého stěžovatele jmenovala pouze v odpovědi na komentář třetí osoby a až poté, co byla výslovně dotázána na totožnost. Snažila se také distancovat od urážlivých komentářů třetích osob; výslovně uvedla, že nechce nikoho očernit. Soud připomněl, že forma a způsob napsání příspěvku, ani skutečnost, že některé výrazy v něm jsou provokativní a mohou přitáhnout pozornost veřejnosti, bez dalšího nevedou k rozporu s Úmluvou (*Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08, rozsudek ze dne 7. února 2012, § 81 a § 108). Osoby reagující na to, co vnímají jako neoprávněné nebo protiprávní jednání veřejných zaměstnanců, se mohou uchýlit k určité míře nadsázky nebo dokonce provokace.

K důsledkům pro stěžovatele Soud podotkl, že příspěvek vzbudil malou reakci veřejnosti, byť byl bez omezení šířen ve veřejné skupině. Údajně měl sice více jak 100 000 zobrazení, ale komentoval ho a „lajkoval“ jen nízký počet lidí. Zároveň autorka byla soukromou osobou bez odborných znalostí digitálních služeb, příspěvek nešířila při volební kampani ani ve vypjatém politickém či společenském klimatu, nebyla novinářkou, političkou, influencerkou, natož veřejnou osobou, což by mohlo přitáhnout další pozornost a zvýšit potenciální dopad jejích výroků (*Sanchez proti Francii*, cit. výše, § 176, § 180, § 187 a § 201). Stěžovatelé ostatně uznali, že příspěvek měl největší pozornost po uveřejnění a že jeho viditelnost a dopad se mohly časem výrazně snížit. Nepožadovali ani jeho odstranění. Podle Soudu byl tedy potenciál zasáhnout veřejnost omezený. Autorka také nepodporovala urážlivé a hanlivé výrazy v některých komentářích. Stěžovatelé nedoložili, že by byla správkyň facebookové skupiny, mohla kontrolovat obsah zpráv zveřejněných ostatními členy, případně že by si nesplnila povinnosti, které od ní jako od soukromé osoby lze rozumně očekávat stran účinného zasahování na sociálních sítích, aniž by se vystavila riziku autocenzury (*Sanchez proti Francii*, cit. výše, § 184–185, § 190, § 199 a § 201). Urážky od dalších osob byly jen o málo intenzivnější než běžné urážky při komunikaci na internetu; tato okolnost snižuje dopad, který lze těmto výrazům přisoudit (*Magyar Tartalomsgazdálkodók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku*, č. 22947/13, rozsudek ze dne 2. února 2016, § 77). V daném kontextu je patrně čtenáři chápali jen jako spekulace, které není třeba brát vážně (*Tamiz proti Spojenému království*, č. 3877/14, rozhodnutí ze dne 19. září 2017, § 81).

Byť komentáře třetích osob směřovaly proti policistům, kteří jsou pravděpodobně vyškoleni, jak takové jednání řešit (*Chkhartishvili proti Gruzii*, č. 31349/20, rozsudek ze dne 11. května 2023, § 57), nevyplývá z toho, že by se stěžovatelé některé z autorů komentářů snažili pohnat k odpovědnosti. Soud zohlednil, že jednání autorky bylo odlišné od jednání autorů nevhodných komentářů a že stěžovatelé nepoukázali

na konkrétní obtíže, s nimiž by se mohli při identifikaci autorů komentářů potýkat. Přiznání odpovědnosti jen autorce jak za příspěvek, tak i obsah komentářů třetích osob v rámci občanskoprávního řízení mohlo mít ochromující účinek na svobodu projevu na internetu a mohlo být obzvláště škodlivé pro soukromé osoby, které jednají v dobré víře a snaží se zvýšit povědomí o věcech obecného zájmu (*Sanchez proti Francii*, cit. výše, § 202–203, § 205). Soud také neshledal negativní dopad na soukromý a profesní život stěžovatelů. Disciplinární i trestní šetření proti nim byla zastavena. Nadto příspěvek vyvolal i pozitivní komentáře o způsobu, jakým stěžovatelé vykonávali své povinnosti. Byť stěžovatelé tvrdili, že se jich cizí lidé, rodina a přátelé vyptávali na jejich chování, a že příspěvek a komentáře třetích osob je do určité míry ovlivnily, podle Soudu takové případné důsledky nejsou natolik vážné, aby převážily nad zájmem veřejnosti na získání informací šířených autorkou (*Țiriac proti Rumunsku*, č. 51107/16, rozsudek ze dne 30. listopadu 2021, § 98).

5. Závěr

Vzhledem k výše uvedenému Soud konstatoval, že vnitrostátní soudy důkladně vážily mezi dotčenými konkurujícími si právy podle kritérií vyplývajících z jeho judikatury. S přihlédnutím k prostoru pro uvážení, který mají vnitrostátní orgány k dispozici, Soud nenalezl pádné důvody, aby nahradil jejich posouzení vlastním. Nedospěl tedy k závěru, že by soudy nevyhověním žalobě stěžovatelů nesplnily pozitivní závazky státu při ochraně práva stěžovatelů na respektování jejich soukromého života.

Soud proto uzavřel, že k porušení článku 8 Úmluvy nedošlo.